

[Himmelstrup.]

højtærede Finansminister, som Indfrielsen fra Regeringens Side af de Løfter, der indeholdtes i den Programtale, som den højtærede Statsminister holdt her i Folketinget den 22. November i Fjor, da den højtærede Statsminister fremsatte den nye Regerings Program. Det ligger i Sagens Natur, at i en saadan Programtale maatte den højtærede Statsminister ogsaa komme ind paa de økonomiske Spørgsmaal, og det gjorde han jo ogsaa, endog i en saadan Grad, at han bragte de økonomiske og finansielle Problemer, som han sagde, i Situationens Brændpunkt. Statsministeren udtalte — det staar i Folketingstidenden Sp. 408 —:

„Den under Krigen og Besættelsen foregaaende Udvikling har stillet de økonomiske og finansielle Problemer i Situationens Brændpunkt. En Sanering af det danske Pengevæsen er efter Ministeriets Opfattelse en bydende Nødvendighed.“

Og ved en Sanering kunde man umuligt forstaa andet end et Forsøg paa at skaffe ud af Omsætningen, ud af Samfundets Økonomi en meget væsentlig Del af den overflødige Pengemængde, som de sidste 6 Aars Begivenheder har ført ind over dette Land.

Jeg mener, at den højtærede Finansministers Fremsættelse af dette Lovforslag om en Eengangsskat er Regeringens Indfrielse af det Tilsagn, som Statsministeren gav i sin politiske Programtale den 22. November f. A. Det er ikke fornødent at komme ind paa en almindelig Begrundelse af Nødvendigheden af en Sanering af det danske Pengevæsen. Den enkle og simple Begrundelse herforer jo den Kendsgerning, at Pengemængden her i Landet er blevet for stor. Lovforslaget tager derfor ogsaa Sigte paa at inddrage en Del af det, vi kalder for de ledige Penge, for at vi kan vende tilbage til mere normale Forhold paa det pengepolitiske Omraade, og det er jo rigtigt. Pengemængden i Danmark i de sidste 6 Aar er blevet mangedoblet. Hvorledes det er sket, ved vi alle sammen. Det skete paa den Maade, at Tyskerne gennemførte alle Besættelsestidens økonomiske Foranstaltninger gennem Seddelbanken, der som Landets eneste virkelige Kreditkilde blev tvunget til at stille Kredit til Raadighed ved at udstede Sedler; derved forøgedes Pengemængden meget stærkt. I sin Beretning for Aaret 1945 har Seddelbanken fremlagt en meget udførlig og, synes jeg, overmaade interessant Skildring af alle de Foranstaltninger, som Seddelbanken traf i disse Aar, dels for at lægge de størst mulige Hindringer i Vejen for, at Pengeforøgelsen ikke skulde

gaa ud over alle Bredder, dels for at skabe et Kontrolsystem, hvorved det blev muligt nu bagefter at naa til et godt Overblik over, hvad alle disse Penge var gaaet til, og hvor de var havnet. Jeg tror, der i den Henseende fra Seddelbankens Side er gjort en ganske overordentlig betydningsfuld Indsats, baade paa det pengepolitiske Omraade og ogsaa paa andre Omraader, f. Eks. med Hensyn til de Undersøgelser, som har fundet Sted, efter at Besættelsen er ophørt.

Af Bemærkningerne til det foreliggende Lovforslag fremgaar det, at den højtærede Finansminister mener, Pengemængden fra 1938—39 til 1945—46 saapas er blevet tidoblet, idet den er forøget fra ca. 1/2 Milliard til ca. 5 Milliarder Kr. Jeg mener ikke, man kan stille det op paa den Maade, som det ærede Medlem Hr. V. Buhl gjorde, naar han gik ind for, at den ledige Pengemængde var større end forudsat af den højtærede Finansminister. Naar vi skal regne med et ret højt Prisniveau — og det er jo det, den højtærede Finansminister gør, ogsaa for Fremtiden —, ligger det i Sagens Natur, at der maa anvendes en betydelig større Pengemængde til at formidle Omsætningen end tidligere. Af Bemærkningerne til Lovforslaget fremgaar det, at den højtærede Finansminister anslaar, man før Krigen havde et Pengebehov paa ca. 1/2 Milliard Kr., medens man nu i hvert Fald maa regne med en nødvendig Pengemængde paa mindst 1 Milliard Kr. Jeg maa sige, at jeg er tilbøjelig til at mene, at denne ene Milliard ikke vil slaa til. Jeg tror, at saaledes som Prisniveauet ogsaa fra det offentlige Side — det være sagt straks — fastlægges, og i denne Forbindelse tænker jeg ogsaa paa Lønningerne, skal vi i Fremtiden regne med et betydeligt højere Prisniveau og derigennem med Nødvendigheden af en større Pengemængde end den, den højtærede Finansminister anslaar.

Den forøgede Pengemængde har altsaa afsat sig for det første i en forøget Seddelcirkulation, som jo ganske vist ikke er saa særlig betydelig; den er vel i Dag det 3—4 dobbelte af det, den var før Krigen, og det hænger vel nok i nogen Grad sammen med, at det offentlige har stillet store Krav til Pengemængden gennem den almindelige Politik, der er blevet ført, og som man fra alle Sider her i Rigsdagen har været enig om — jeg tænker paa Udgifter til Lønstigning og Forhold af denne Karakter. Men for det andet har denne Forøgelse af Pengemængden først og fremmest afsat sig paa Nationalbankens Foliokonto, som er en Del af